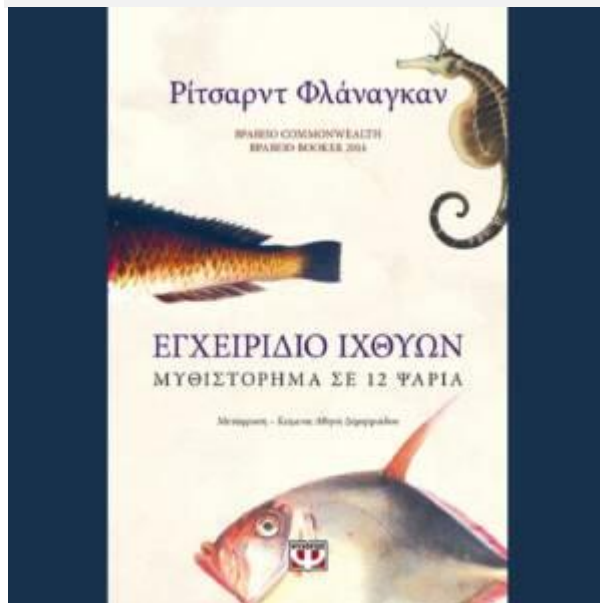

Το «Εγχειρίδιο Ιχθύων» του Ρίτσαρντ Φλάναγκαν είναι μια αναδρομή στο αποικιοκρατικό παρελθόν

[ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ](#) / 20-03-2023 / 15:29

Με όχημα το ταξίδι στην πρόσφατη ιστορία της Αυστραλίας, ο συγγραφέας καλεί τον αναγνώστη να διδαχθεί από τα λάθη του ανθρώπου.

Σε μια περίοδο, όπως η σημερινή, όπου το περιβάλλον γύρω μας ζει σε παγκόσμια κλίμακα δύσκολες μέρες, το βιβλίο αυτό έρχεται να μας θυμίσει πως πάνε αιώνες που ο άνθρωπος βιάζει τον ίδιο τον πλανήτη στον οποίο ζει και μάλιστα με ανεξήγητο μένος. Είναι γνωστή η ιστορία του βασιλιά της Αναγέννησης που για τη δική του και μόνο

διασκέδαση σκότωσε σε μία μέρα ένα εκατομμύριο πουλιά συγκεκριμένου είδους και αυτό το πουλί από τότε είναι εξαφανισμένο από προσώπου γης, ένα μόνο δείγμα της ανθρώπινης ασυδοσίας και βαρβαρότητας. Η ανθρώπινη παρέμβαση και η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι ο κύριος λόγος της εξαφάνισης ειδών, της μόλυνσης των θαλασσών και της υπεραλίευσης που οδηγεί τον πλανήτη σε ασφυξία.

Τόνοι πλαστικού συσσωρεύονται καθημερινά στις θάλασσές μας, ψάρια πνίγονται από σακούλες που επιπλέουν στο βυθό, χελώνες βρίσκουν φρικτό θάνατο από δίχτυα ή πετονιές τυλιγμένες γύρω από τον λαιμό τους, που δεν τις αφήνουν να αναπνεύσουν. Δυστυχώς, τα παραδείγματα ανά την παγκόσμια επικράτεια είναι πάρα πολλά. Πρόσφατα μάλιστα στην Αλόνησο, η γνωστή φώκια, ο Κωστής, βρήκε τραγικό θάνατο από ψαροντούφεκο.

Ιστορίες βγαλμένες από το πρόσφατο παρελθόν, ιστορίες ποτισμένες με αίμα και περιπέτεια

Ο **Φλάνναγκαν**, γνωστός μαχητής και ακτιβιστής για θέματα φυσικού περιβάλλοντος γράφει αυτό το μυθιστόρημα, το οποίο όταν εκδόθηκε είχε κάνει μεγάλη εντύπωση και προκάλεσε το ενδιαφέρον ανά τον κόσμο. Ερευνητής των όσων καταγράφει, μας αφηγείται την ιστορία της Αυστραλίας όταν ακόμα η Αυστραλία αποτελούσε τόπο εξορίας βαρυποινιτών, όπως ο ήρωάς του Γουίλιαμ Γκουλντ. **Αμφιλεγόμενη προσωπικότητα ο Γκουλντ θα αναλάβει να καταγράψει την ιστορία των ψαριών λίγο πριν τον τελειωτικό τους αφανισμό σε γραπτό κείμενο, ως ένα είδος ανάμνησης των όσων σε λίγο θα αποτελούν παρελθόν.** Στις αρχές του 19ου αιώνα, οπότε και εκτυλίσσεται η ιστορία των δώδεκα ψαριών, δεν υπήρχε καμία απολύτως περιβαλλοντική συνείδηση στον τότε κόσμο της αποικιοκρατίας, που εξαντλούσε με απίστευτη ταχύτητα τα αποθέματα θαλάσσιας και φυσικής ζωής εν τω συνόλω.

Το μυθιστόρημα είναι πραγματικά αποκαλυπτικό γιατί ο άνθρωπος είναι τόσο άπληστος που απλά ορέγεται χωρίς να σκέφτεται τις συνέπειες των πράξεών του. Ο Γκουλντ, στα πλαίσια του σωφρονισμού του και για να ξεπληρώσει το χρέος του για τα όσα εγκληματικά έχει διαπράξει, θα αναγκαστεί να προχωρήσει στην καταγραφή των ειδών. Εκκεντρικός και ιδιαίτερα παράξενος χαρακτήρας κατά την προσπάθεια καταγραφής θα ζήσει διάφορες καταστάσεις περιπέτειας καθώς ο τόπος εξορίας του, σε ένα απομακρυσμένο σημείο είναι και τόπος ανακάλυψης, επιβίωσης μα και αντίδρασης. Οι ιθαγενείς όπως στην Αμερική, έτσι και εδώ, είναι υπό διαδικασία εξόντωσης και εξολόθρευσης μέσω σκληρών βασανιστηρίων καθώς οι αποικιοκράτες

είναι έτοιμοι να πετύχουν τους στόχους τους με όποιο κόστος συνεπάγεται και να εκμεταλλευτούν καθετί που ανακαλύπτουν, αφήνοντας τους τοπικούς πληθυσμούς στο έλεος της φτώχειας μα και της καταπίεσης ως ένα είδος εκπολιτισμού τους, άκουσον άκουσον!

Η Αθηνά Δημητριάδου, η οποία και ανέλαβε με επιτυχία τη μετάφραση του βιβλίου, στον πρόλογο της ελληνικής έκδοσης αναφέρει χαρακτηριστικά για τον Φλάναγκαν και το βιβλίο τα εξής: «Με ήρωα τον Γκουλντ, κλασική φιγούρα βαρυποινίτη-ήρωα/αρχετυπικού παρία μέσα σ' ένα βίαιο και απάνθρωπο καθεστώς, ο Φλάναγκαν θα ανα-δημιουργήσει ανείπωτες ιστορίες για να στήσει το σκηνικό του παρελθόντος, ένα σκηνικό βίας, εξαθλίωσης, εξευτελισμού, οδύνης σωματικής και ψυχικής, τρόμου, φρίκης, ζόφου, παραλογισμού, παράνοιας...». **Μέσα από τις ιστορίες ανακαλύπτεται όλο το φάσμα επίπονων δοκιμασιών για τους έγκλειστους**, μια σειρά από βασανιστήρια όμοια με εκείνα του Μεσαίωνα και της Ιεράς εξέτασης, που ο ανθρώπινος νους φαντάζεται δίχως κανένα ίχνος ελέους ή ανθρωπιάς για τον βασανιζόμενο. Πρόκειται για μια σκληρή πλην όμως αληθινή αποτύπωση των όσων συμβαίνουν σε αυτό το μέρος.

Εδώ ουσιαστικά αποδεικνύεται πως η ζωή ενός ανθρώπου είναι κάτι το εφήμερο, δεν υπολογίζεται με σεβασμό για αυτό που είναι και ο Φλάναγκαν, με την καταβύθισή του στην ιστορία εκείνης της σκοτεινής και "βρόμικης" περιόδου, προχωρά σε ειδήσεις που τότε δεν μπορούσαν να κάνουν τον γύρο του κόσμου όπως συμβαίνει σήμερα μέσω της τεχνολογίας. Τα ίδια βέβαια συνέβαιναν και στην Αμερική, όπου οι μαύροι και οι ιθαγενείς Ινδιάνοι σφάζονταν στο όνομα του πολιτισμού που ήρθε για να εγκατασταθεί για τα καλά. Με καταπάτηση εδαφών, με ανυπολόγιστη ζημιά και με όπλο τη δύναμη και την κυριαρχία των λευκών οι ιθαγενείς ζουν συνεχώς υπό καθεστώς φόβου και τρόμου, ενώ τα αποθέματα ζωής από τα οποία τρέφονταν και ζούσαν εξαφανίζονται, όπως για παράδειγμα τα ψάρια που καλείται να ζωγραφίσει και να περιγράψει ο Γκουλντ.

«Η ιστορία ενός ανθρώπου έχει ελάχιστη αξία σε τούτη τη ζωή, ένα άχρηστο καβούκι είναι που το κουβαλάει μαζί του, εκεί μέσα μεγαλώνει, εκεί μέσα πεθαίνει. Αυτό τουλάχιστον έλεγε ο διόδους ο ακανθωτός, όπως πάντα, χώνει το πρησμένο του κεφάλι εκεί που δεν τον σπέρνουν». **Οι ιστορίες του Γκουλντ είναι ένα μάθημα και μια ανάγκη για τον σημερινό**

άνθρωπο να μην επαναλάβει τα λάθη του παρελθόντος και να συμπεριφερθεί με μεγαλύτερη στοργή για το περιβάλλον από το οποίο ζει ως μοναδική πηγή οξυγόνου. Αν χαθούν οι θάλασσες και τα είδη που τις αποτελούν, τότε ο κόσμος όλος οδεύει προς πλήρη καταστροφή και αυτό είναι κάτι που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, ειδικά το τέλος θα είναι φρικιαστικό και θλιβερό για όλους.

Απόσπασμα από το βιβλίο

«Ο θάνατος κρυβόταν στη μοχθηρή ιδρωτίλα των ξυλοδαρμών, στα καινούργια κτίρια που βρίσκονταν ήδη υπό κατάρρευση με την ύπουλη υγρασία να τρυπώνει παντού, έσταζε από τους σφιγκτήρες που σάπιζαν από τους συνεχείς βιασμούς».